Pieredze saistībā ar diskrimināciju, sociālo atstumtību un vardarbību musulmaņu jauniešu un jauniešu, kas nav musulmaņi, vidū

21. pants, kas iekļauts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas sadaļā par vienlīdzību, aizliedz diskrimināciju vairāku iemeslu dēļ, ieskaitot rasisko un etnisko izcelsmi un reliģisko piederību.

Politikas konteksts

Sociālā atstumtība izraisa smagas un negatīvas sekas jebkurā sabiedrībā. Bērnu atstumtības sekas ir vēl negatīvākas gan tagadnes, gan nākotnes perspektīvā. Negatīviem stereotipiem par cilvēkiem apvienojumā ar aizspriedumainiem uzskatiem par konkrētām reliģijām un to sekotājiem var būt negatīva ietekme uz kopienas kohēziju un sociālo integrāciju. Ir svarīgi, lai šiem stereotipiem tiktu pretnostatīti pierādījumi, kas balstīti uz šo grupu faktisko attieksmi un pieredzi.

Diskriminācija var izraisīt vardarbīgu uzvedību

Gandrīz katrs ceturtais jaunietis katrā no trim pētījumā iekļautajām ES dalībvalstīm (Francija, Spānija un Apvienotā Karaliste) atzina, ka (kādā brīdī) ir izjutis netaisnīgu attieksmi vai nepatiesu apvainojumu. Salīdzinājumā ar jauniešiem, kas nav musulmaņi, musulmaņu jaunieši apgalvoja, ka viņiem bijusi šāda pieredze Francijā un Spānijā; bet Apvienotajā Karalistē musulmaņu jauniešu un jauniešu, kas nav musulmaņi, atbildes neatšķīrās. Jaunie cilvēki, kas bija piedzīvojuši diskrimināciju, retāk atbildēja, ka viņi jūtas „ļoti laimīgi", nekā tie, kuri diskrimināciju nebija piedzīvojuši.

1. attēls: Netaisnīgas izturēšanās pieredze (%)

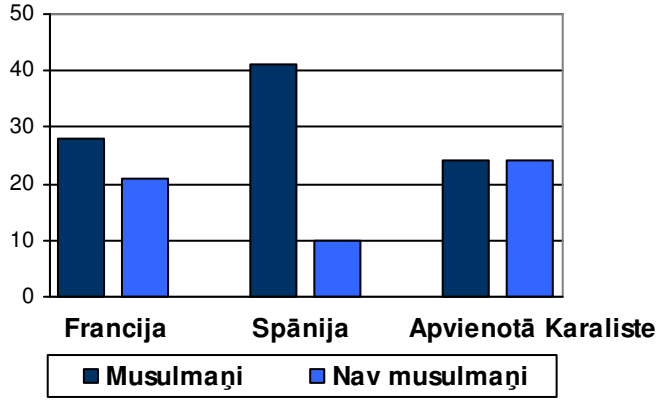

Daudzi jaunieši piedzīvo vardarbību, sākot no huligānisma un citām emocionālās vardarbības formām, līdz fiziski nopietnākām agresijas izpausmēm. Tāpat arī atklājās, ka starp upuri un pārkāpēju pastāv cieša saikne.

Visās trīs ES dalībvalstīs, kas tika iekļautas pētījumā, tie jaunieši, kas izjūt sociālo atstumtību un kas ir kļuvuši par vardarbības upuriem savas kultūras vai reliģiskās piederības, ādas krāsas vai valodas dēļ, drīzāk sliecās izmantot emocionālo vardarbību (piemēram, kaitināšanu vai huligānismu) pret citiem nekā tie jaunie cilvēki, kas nebija izjutuši sociālo atstumtību un nebija kļuvuši par upuriem iepriekš norādīto iemeslu dēļ.

Gadījumos, kad jaunieši bija pieredzējuši diskrimināciju, pastāvēja lielāka iespēja, ka viņi varētu izteikt savas ar sociālo izolāciju un atsvešināšanos no vienaudžiem saistītās izjūtas. Savukārt attiecībā uz nelabvēlīgo jauniešu grupu dalībniekiem, kas ir izjutuši diskrimināciju, pastāv lielāks risks, ka viņi varētu atbalstīt vardarbību vai iesaistīties vardarbīgā uzvedībā.

Tomēr visu pētījumā aptverto jauniešu vidū atbalsts vardarbībai ne vienmēr saistās ar faktisko iesaistīšanos vardarbīgā uzvedībā.

Galvenie faktori, kurus var saistīt ar vardarbīgu uzvedību, ir: vīriešu dzimums, dalība nelabvēlīgā jauniešu grupā/ bandā, diskriminācijas izjūta un sociālās atstumtības izjūta. Ja ņem vērā šos elementus, reliģiskajai izcelsmei/ piederībai nav nekādas nozīmes, izskaidrojot vardarbīgu uzvedību.

Neatkarīgi no reliģiskās izcelsmes lielākā daļa jauniešu neatbalsta vardarbību

Jauniešu vidū vērojama tendence neatbalstīt vardarbību, kas notiek bez „pamatota iemesla"; tomēr noteiktos apstākļos viņi vardarbību uzskata par attaisnojamu, piemēram, kā pašaizsardzību vai lai aizsargātu citus. Atbalsts globālajam karam un/ vai terorismam ir ļoti zemā līmenī.

Neatkarīgi no reliģiskās piederības jaunieši satraucas par situāciju pasaulē un būtiskākajiem sociālajiem jautājumiem. Vērojama vispārēja neuzticēšanās varas pārstāvjiem, jo īpaši politiķiem.

2. attēls: Uzticēšanās līmenis saistība ar cilvēku nodarbošanos un institūcijām (%)

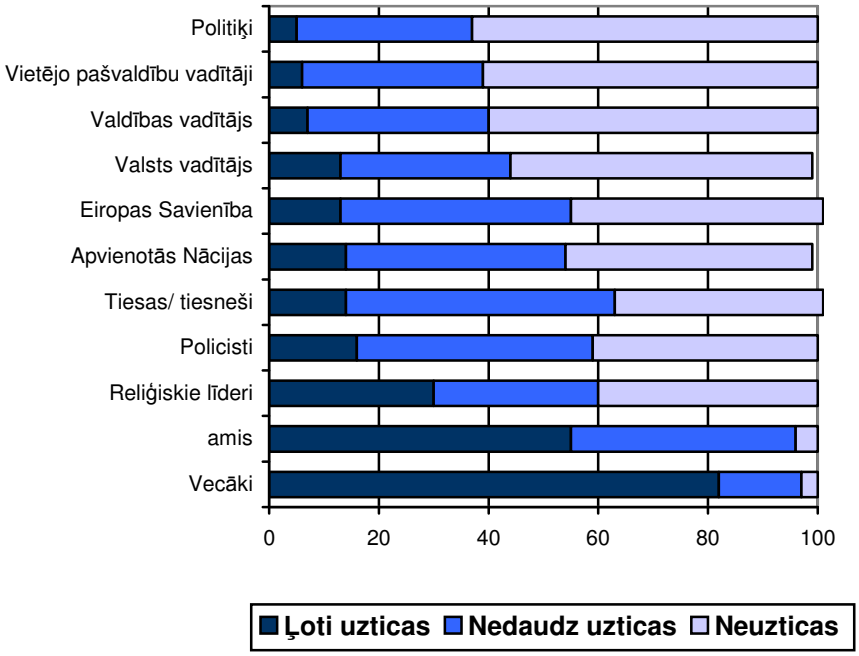

Līdzīga reakcija gan no musulmaņu jauniešu, gan no jauniešu, kas nav musulmaņi, puses

Nav norāžu, ka musulmaņu jauniešiem varētu būt vairāk vai mazāk izteikta tendence faktiski pielietot vardarbību salīdzinājumā ar jauniešiem, kas nav musulmaņi.

Diskriminācija un atstumtība neattiecas tikai uz musulmaņu jauniešiem, un reliģiskā piederība ir mazāk svarīga, lai noteiktu jauniešu faktisko iesaistīšanos vardarbībā, nekā viņu draugu grupu raksturs un viņu plašāka pieredze un attieksme.

Šis pētījums nesniedz pierādījumus, kas norādītu, ka respondentu reliģiskā piederība ir rādītājs, kas nosaka faktisko iesaistīšanos fiziskā vardarbībā, ja ir ņemti vērā citi diskriminācijas un atstumtības faktori un citas jauniešu dzīvi raksturojošās īpašības.

Aptuveni katrs piektais jaunietis uzskatīja, ka vardarbības pielietošana ir attaisnojama, ja ir aizskārta viņu reliģija. Caurmērā visās trīs dalībvalstīs musulmaņu jaunieši drīzāk sliecās piekrist šim apgalvojumam nekā jaunieši, kas nav musulmaņi. Taču šis rezultāts neatspoguļo to, cik lielā mērā jaunieši faktiski izmanto vardarbīgu uzvedību.

Sociālās atstumtības un diskriminācijas problēmas risināšana

Sociālās atstumtības un diskriminācijas problēmas ir jārisina prioritāri, ņemot vērā šo problēmu ietekmi uz to, vai jaunieši uzskata vardarbību par attaisnojamu.

2010. gada oktobrī Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) ir publicējusi ziņojumu *„Diskriminācijas, sociālās atstumtības un vardarbības pieredze: Salīdzinošais pētījums par musulmaņu jauniešiem un jauniešiem, kas nav musulmaņi, trīs ES dalībvalstīs"*.

Pētījuma mērķis bija izpētīt iespējamo saistību starp jauniešu pieredzi attiecībā uz diskrimināciju un sociālo atstumtību, ieskaitot rasisma pieredzi, un viņu attieksmi pret faktisko iesaistīšanos vardarbīgā uzvedībā.

Šajā ziņojumā izklāstīti pētījuma, ko 2008. – 2009. gadā *FRA* veica Francijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē, secinājumi. Katrā no trim dalībvalstīm tika aptaujāti ap 1000 bērniem vecumā no 12 līdz 18 gadiem (jaunieši), kopumā pētījumā piedalījās 3000 jaunieši. Pētījumā uzmanība tika pievērsta trim dalībvalstīm, kuras piedzīvojušas ar radikālo islāmu saistītus teroristu uzbrukumus vai sabiedriskās kārtības traucējumus pilsētās, kas saistīti ar imigrantu jauniešiem ar galvenokārt musulmanisku izcelsmi.

Skatīt www.fra.europa.eu

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*)
Schwarzenbergplatz 11, 1040 Vienna, Austrija T. +43 1 580 30 60, F. +43 1 580 30 699, E-mail information@fra.europa.eu Web www.fra.europa.eu